

En folder om stammen

Fakta om stammen

- Stammen begynder ofte i 2-5 års alderen
- 4-5 % af alle børn stammer i en periode i forbindelse med udviklingen af tale/sprog
- 80 % holder op med at stamme igen
- Ca. 1 % af befolkningen stammer
- Stammen kan i mange tilfælde være arvelig
- Flere mænd end kvinder stammer - kønsfordelingen er 4:1

Hvor kan man henvende sig?

Vejledning, rådgivning og behandling af stammen er gratis i det offentlige system. Behandlingen af børn under eller i den skolepligtige alder varetages fortrinsvis på kommunens Pædagogiske Psykologiske Rådgivningskontor (PPR). Behandling af unge over den skolepligtige alder og voksne varetages af de regionale, og i nogle tilfælde de kommunale, kommunikationscentre og taleinstitutter.

Læs mere på www.davs.dk hvis du:

- vil vide mere om stammen
- ønsker oplysning om, hvad der kan gøres ved stammen

Om stammen

Stammen er en talelidelse, der kan udvikle sig til et kommunikationshandicap.

Stammen begynder oftest i 2-5 års alderen.

4-5 % af alle børn stammer i en kortere eller længere periode. De fleste ophører spontant, men nogle fortsætter med at stamme.

Mellem 0,7 og 1 % af den voksne befolkning stammer.

Der er flere mænd end kvinder, der stammer.

Man kender ikke årsagerne til stammen, men stammebehandlere og -forskere er enige om, at der er både arvelige, biologiske, tale-sproglige og psykosociale faktorer involveret i stammens opståen og udvikling.

Forskellige stammesymptomer

Man kan opdele stammesymptomerne i en ydre stammen og en indre stammen.

Den ydre stammen er:

- hørbare stammesymptomer, f.eks. i form af gentagelser, forlængelser og blokeringer
- synlige stammesymptomer, som f.eks. kamp for at tale og medbevægelser i ansigt og krop

Den indre stammen kan f.eks. være:

- angst for at stamme
- undgåelse af stammeord, bestemte mennesker og/eller bestemte situationer
- forlegenhed, irritation og følelse af mindreværd

Hos små børn er det typiske symptombillede mange stavelsesgentagelser, forlængelser af lyde og kortere eller længere blokeringer af ord og lyde. De fleste små børn er ikke voldsomt generet af stammen. De er endnu ikke så bevidste om stammen, og de har som regel ikke de store problemer med at kommunikere.

Stammen hos større børn er ofte kendetegnet ved en større bevidsthed om stammen. De har typisk flere blokeringer, flere spændinger i hals og krop samt medbevægelser. Ofte undgår de større børn bestemte ord og situationer af angst for at stamme. Mange større børn oplever at have problemer med at kommunikere i forskellige situationer. Hos unge og voksne stammere er symptombilledet yderligere ændret ved, at den indre stammen er blevet et lige så stort eller større problem som den ydre stammen. Mange kommunikationssituationer kan være vanskelige. Gentagelser, forlængelser og blokeringer bliver hårdere og mere fastlåste. Mange forsøger at undgå kommunikationskræ-

vende situationer. Mange unge og voksne stammere har negative følelser, tanker og forestillinger om sig selv og andre.

Stammesymptomerne fremtræder forskelligt fra person til person og udvikler sig over tid. Det er endvidere forskelligt, hvordan det enkelte menneske tackler sin stammen, og dermed også hvilke konsekvenser stammen får for den enkelte.

Konsekvenser af stammen

Stammen påvirker kommunikationen og dermed også de sociale relationer.

Med tiden kan stammen komme til at påvirke den enkeltes deltagelse i sociale aktiviteter i og uden for hjemmet og påvirke valg af venner, nære relationer, uddannelse og job. Stammen kan dermed komme til at påvirke stammerens hele livssituation, og for nogle kan stammen udvikle sig til et livslangt kommunikationshandicap.

Behandling

Det er primært logopæder (talepædagoger), der tager sig af stammebehandling, men nogle steder deltager psykologer også i behandlingen.

Logopædisk stammebehandling af førskolebørn bliver oftest tilbudt i form af rådgivning og vejledning af forældre og personale i daginstitution. Man sigter på at oplyse om stammen samt på at forbedre barnets talemiljø ved at sænke de tale-sproglige krav til barnet. I nogle tilfælde tilbydes herudover mere direkte behandling af barnets tale baseret på leg, hvor logopæden fungerer som talemådel for barnet. Dette kan foregå som individuel behandling eller i gruppe med jævnaldrende børn. Nyere forskning og erfaringer fra praksis tyder på, at jo tidligere der gribes ind, jo bedre muligheder er der for at forebygge en negativ stammeudvikling.

Når det drejer sig om skolebørn, arbejder man med barnets symptomer, oplevelser og følelser omkring stammen samt de konsekvenser og begrænsninger, som barnet kan opleve i hverdagen, på grund af stammen. Det kan være både individuel behandling og undervisning i gruppe med jævnaldrende. Herudover rådgives og vejledes forældre og lærere om, hvordan de bedst kan støtte barnet.

Behandlingen af unge og voksne tager udgangspunkt i den enkelte persons behov og forudsætninger. Der bliver arbejdet med de emotionelle, kognitive og sociale aspekter af stammen. Også kommunikation, analyse af stammesymptomer og egentlige teknikker og strategier indgår i stammebehandlingen, der både kan foregå individuelt og i gruppe.